

WŁOCHY
Informacja o sytuacji gospodarczej i stosunkach gospodarczych z Polską

INFORMACJE OGÓLNE:		
Powierzchnia:	302 068 km ²	
Ludność:	58,851 mln	
Głowa państwa:	prezydent Sergio Mattarella	od 3 lutego 2015 r. wybrany na II kadencję: 29.01.2022 r.; zaprzysiężony na II kadencję: 3.02.2022 r.
Premier:	pani Giorgia Meloni	od 22 października 2022 r.
Wicepremier, minister spraw zagranicznych i współpracy międzynarodowej:	pan Antonio Tajani	od 22 października 2022 r.
Minister gospodarki i finansów:	pan Giancarlo Giorgetti	od 22 października 2022 r..
Minister ds. przedsiębiorstw i <i>Made in Italy</i>	pan Adolfo Urso	od 22 października 2022 r.
Ambasador Włoch w Polsce:	pan Luca Franchetti Pardo	od 27 marca 2023 r.
Kierownik Ambasady RP we Włoszech:	pan Ryszard Schnepf	od sierpnia 2024 r.
Najbliższe wybory parlamentarne:	2027 r.	

Republika Włoska to państwo unitarne, o parlamentarno-gabinetowym systemie rządów. System polityczny opiera się na konstytucji z 1948 r. Głową państwa jest prezydent Sergio Mattarella, sprawujący tę funkcję od 2015 r. Prezydent jest wybierany na siedmioletnią kadencję przez Zgromadzenie Narodowe – połączone izbą parlamentu.

Prezydent powołuje premiera oraz – na jego wniosek – powołuje i odwołuje rząd. Władzę ustawodawczą sprawuje dwuizbowy parlament – Izba Deputowanych (400 miejsc) i Senat (200 miejsc). Parlamentarzyści są wybierani w wyborach równych, tajnych, powszechnych i bezpośrednich na pięcioletnią kadencję. Ponadto we Włoszech istnieje urząd senatorów dożywotnich, mianowanych przez prezydenta za wybitne zasługi. Byli prezydenci są mianowani dożywotnio senatorami *ex officio*.

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Włochy są państwem członkowskim Unii Europejskiej (od 1958 r.), członkiem ONZ i NATO, czy OECD (od 1961 r.). Włochy wchodzi także w skład grupy G7, skupiającej siedem państw, będących jednymi z najważniejszych na świecie pod względem gospodarczym. Włochy należą również do strefy euro (od 1999 r.).

Państwo jest podzielone na dwadzieścia regionów, z których pięć posiada specjalny, autonomiczny status, pozwalający na uchwalanie ustaw dotyczących niektórych spraw lokalnych.

Przedterminowe wybory parlamentarne (dymisja rządu M. Draghi) odbyły się w dniu 25 września 2022 r. Największą liczbę głosów zdobyła Koalicja Centroprawicowa (ok. 44 %) w skład której wchodzi: Bracia Włosi, Liga, Forza Italia oraz Noi Moderati. Szefem rządu została Giorgia Meloni, przewodnicząca partii Bracia Włosi. Podział mandatów w Izbie Deputowanych: Koalicja Centroprawicowa – 235 miejsc, Centrolewica – 80 mandatów, Ruch Pięciu Gwiazd – 51 mandatów.

To były pierwsze wybory do parlamentu, odkąd jego skład został zmniejszony na mocy zmian w konstytucji. Wcześniej w Izbie Deputowanych zasiadało 630 parlamentarzystów, a w Senacie 315.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

WSKAŹNIKI	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
PKB (w mld EUR)	1 852	1 703	1 692	1 886	1 735	2 029	2 061
PKB per capita (w tys. EUR)	29,6	30,1	27,9	30,2	30,4	35,0	36,6
PKB (wzrost w %)	0,9	0,5	-9,0	6,7	3,9	0,6	0,7
Deficyt budżetowy (% PKB)	-2,19	-1,54	-9,5	-7,2	-8,0	-5,4	-4,5
Dług publiczny (% PKB)	134	134	155	147	142	141	142
Inflacja (HICP w %)	1,2	0,6	-0,1	1,9	8,7	5,9	2,0
Bezrobocie (w %)	10,6	9,9	9,3	9,5	8,1	7,6	7,6
Eksport towarów (mln EUR)	465 325,0	480 352,0	436 718,0	520 771,0	626 195,0	626 177,0	548
Import towarów (mln EUR)	426 046,0	424 236,0	373 428,0	480 437,0	660 249,0	591 717,0	522
Saldo (mln EUR)	39 280	56 116	63 289	40 334	-34 054	34 460	34,7
Napływ BIZ we Włoszech (w mln USD)	37 682	18 146	-23 622	8 487	-	-	-
Włoskie BIZ za granicą (w mln USD)	31 542	19 787	-1 856	11 759	-	-	-

Źródło: EUROSTAT; UNCTAD (dane dot. inwestycji bezpośrednich); Bank Światowy, Osservatorio Economico - MAECI

* prognoza

Gospodarka Włoch:

Włochy są ważną gospodarką Unii Europejskiej i strefy euro. Charakterystyczny dla gospodarki Włoch jest podział na rozwiniętą, przemysłową północną część kraju z regionem Lombardii, zdominowaną przez firmy prywatne oraz mniej uprzemysłowaną i rolniczą południową część. W większości dominują małe i średnie przedsiębiorstwa (w tym lokalne, rodzinne firmy). Wkład poszczególnych sektorów w PKB Włoch jest następujący: usługi – 73,9%; przemysł – 24,0%; rolnictwo – 2,1%.

W ocenie analityków urzędu statystycznego Istat, przewiduje się, że PKB Włoch ma wzrosnąć o 0,7% zarówno w 2023 r., jak i 2024 r., co oznacza spowolnienie w porównaniu z 2022 r.

W dwuletnim okresie objętym prognozą wzrost PKB będzie napędzany głównie przez udział popytu krajowego po odliczeniu zapasów (+0,8 p. p. w 2023 r. i +0,7 p. p. w 2024 r.). Jest to kontrast z marginalnie ujemnym udziałem popytu zagranicznego netto w 2023 r. (-0. 1) i zerowym udziałem w 2024 r. Na popyt wewnętrzny będzie wpływać przede wszystkim konsumpcja prywatna (+1,4% w 2023 r. i +1,0% w 2024 r.) ze względu na spowolnienie inflacji związane ze stopniowym (choć częściowym) ożywieniem płac i wzrostem zatrudnienia. Inwestycje, choć wciąż rosną, mają znacznie spowolnić w porównaniu z dwoma poprzednimi latami (+0,6% w 2023 i 2024 r.).

W dwuletnim okresie prognozy zatrudnienie, mierzone w przeliczeniu na pełny etat, będzie rosło zgodnie z PKB (+0,6 % w 2023 r. i +0,8 % w 2024 r.). Poprawie zatrudnienia będzie towarzyszył spadek stopy bezrobocia do 7,6% w tym roku, a 7,5% wygra w 2024 roku.

Zacieśnienie polityki pieniężnej zostanie częściowo zrekompensowane wyższymi inwestycjami publicznymi związanymi z Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności. Do tej pory z KPO IT wydano prawie 41 mld EUR z ogółu przewidzianych 194,4 mld EUR (21%), z czego 13,1% w 2023 r. W latach 2024-26 wydatki będą na bezprecedensowo wysokim poziomie, z ryzykiem ich niezrealizowania na czas.

Terminowa realizacja nowych inwestycji, reforma prawa konkurencji i skuteczne ukierunkowanie środków wsparcia będzie miało kluczowe znaczenie dla podtrzymania działalności w perspektywie krótkoterminowej oraz dla stworzenia podstawy trwałego wzrostu gospodarczego w perspektywie średnioterminowej.

Włoski system bankowy pozostaje zdrowy, jednak ryzyko dla stabilności może wzrosnąć w miarę trwania cyklu zacieśniania polityki pieniężnej i wygasania skutków nadzwyczajnych środków wsparcia. Czynniki ryzyka dla włoskiej gospodarki wynikają głównie z możliwości intensyfikacji konfliktów regionalnych, które mogą powodować nowe wstrząsy podażowe i zmienność cen towarów. Ponadto na PKB Włoch mogą wpłynąć skutki gwałtownego spowolnienia u głównych partnerów.

W oparciu o dane dot. wyników budżetu za 2023 r., KE za uzasadnione uznała otwarcie procedury nadmiernego deficytu w stosunku do kilku krajów europejskich, w tym wobec IT.

W komunikacie Międzynarodowego Funduszu Walutowego z lipca 2024 r., opublikowanym na zakończenie przeglądu gospodarki Włoch podkreślono, że ożywienie w gospodarce Włoch po kolejnych wstrząsach związanych z pandemią i wzrostem cen energii nastąpiło w głównej mierze dzięki wzrostowi konsumpcji prywatnej i inwestycji, na co istotny wpływ miało wsparcie polityki gospodarczej. Zgodnie z prognozą Funduszu tempo wzrostu realnego PKB wyniesie 0,7% w 2024 r. i 0,9% w 2025 r., natomiast inflacja zasadnicza obniży się znacząco do 1,3% w 2024 r. i ustabilizuje na poziomie celu inflacyjnego w średnim okresie. Podkreślono jednak, że utrzymujący się wysoki dług publiczny i permanentne deficyty budżetowe

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

działają hamująco na inwestycje sektora prywatnego. Dług publiczny w relacji do PKB prognozowany jest na poziomie 139% w 2024 r. i ma wzrosnąć do 142% do 2026 r. Deficyt fiskalny co prawda obniżył się, jednak nadal pozostaje znaczący i zgodnie z prognozą MFW, osiągnie poziom 4,6% PKB w 2024 r.

Analitycy OECD obniżyli prognozy tempa wzrostu realnego PKB dla IT, które szacowane są odpowiednio na 0,5% w 2024 r. i 0,9% w 2025 r. Projekcje ekonomistów zakładają stopniowy spadek poziomu długu publicznego (z 135,2% PKB w br. do 134,3% PKB w 2025 r. i 133,2% PKB 2026 r.) oraz deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych (z 3,5% PKB w 2024 do 3,2% PKB w 2025 i 2,8% PKB w 2026). W swoich rekomendacjach OECD uwydatnia potrzebę przeprowadzenia szeregu reform strukturalnych i przeglądu wydatków celem przywrócenia konkurencyjności i stabilności finansów publicznych.

Inflacja:

Zgodnie z raportem Centrum Analiz Confindustrii nt. aktualnej sytuacji gospodarczej Włoch w stopach inflacji notuje się dużą różnicę pomiędzy IT i strefą euro. W styczniu br. we Włoszech inflacja nieznacznie wzrosła do 0,8% r/r (z 0,6% r/r) ze względu na niekorzystny efekt bazowy cen energii. W strefie euro w styczniu inflacja wyniosła 2,8% (2,9% w grudniu). Różnica w odczycie inflacji na korzyść IT wynika z większego spadku cen energii (-21,2%, dla porównania w Europie -6,3%) oraz cen bazowych towarów i usług (+2,5% we IT +3,3% w strefie euro).

Bariery w handlu:

Stałymi barierami w rozwoju IT poza bardzo wysokim zadłużeniem publicznym są wysokie podatki, nadmierna biurokracja oraz statyczny i wyjątkowo mało elastyczny rynek pracy. Pomimo odnotowywania na przestrzeni ostatnich lat zasadniczo spadkowej trajektorii stopy bezrobocia, Włochy wciąż znajdują się na jednym z ostatnich miejsc spośród krajów UE pod względem odsetka osób pozbawionych pracy. W XII 2023 r. wskaźnik zatrudnienia wzrósł do 61,9% (z 59% na koniec 2019 r.), współczynnik aktywności zawodowej do 66,8% (z 65,5%), a bezrobocie spadło do 7,2% (z 9,7%). Oczekuje się, jednak że ożywienie siły nabywczej wynagrodzeń, które rozpoczęło się wiosną 2023 r., dodatkowo wzmocni się na przestrzeni 2024 i częściowo wesprze konsumpcję gospodarstw domowych.

Handel:

Łącznie w 2023 r. Włochy wyeksportowały towary o wartości 626,18 mld euro, pozostając na tym samym poziomie w porównaniu z 2022 r. (kiedy Włochy wyeksportowały towary o wartości 626,19 mld euro). Wynik ten odzwierciedla wzrost średnich wartości jednostkowych (+5,3%) i podobny spadek wolumenu (-5,1%) i jest syntezą przeciwnych tendencji dla obu obszarów, UE (-2,3%) i krajów spoza UE (+2,5%). Również w 2023 r. Włochy importowały towary o wartości 591,7 mld euro, co oznacza spadek zarówno pod względem pieniężnym (-10,4%), jak i wolumenowym (-1,5%). Przywóz zmniejszył się zarówno z rynków UE (-0,4%), jak i – w większym stopniu – z rynków spoza UE (-20,9%). Spadek wartości wynikał z niższych zakupów energii (-38,6% r/r) i towarów pośrednich (-12,8% r/r). Rok 2023 zakończył się dodatnim bilansem handlowym w wysokości +34,5 mld euro (w porównaniu z deficytem wynoszącym -34 mld euro w 2022 r.). W szczególności deficyt energetyczny znacznie się zmniejszył w porównaniu z 2022 r. (-64,3 mld w porównaniu z -110,9 mld w 2022 r.).

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Włochy eksportują głównie do: Niemiec (69 904 mln EUR, co stanowi 12,1% eksportu), Stanów Zjednoczonych (61 396 mln EUR, co stanowi 10,6% eksportu), Francji (58 836 mln EUR, co stanowi 10,2% eksportu), Hiszpanii (30 552 mln EUR, co stanowi 5,2% eksportu) i Szwajcarii (28 135 mln EUR, co stanowi 4,9% eksportu). **Natomiast importują głównie z:** Niemiec (83 163 mln EUR, co stanowi 15,1% importu), Chin (44 577 mln EUR, co stanowi 8,1% importu), Francji (42 673 mln EUR, co stanowi 7,8% importu) oraz Hiszpanii (30 448 mln EUR, co stanowi 5,5% importu).

Regiony włoskie, które głównie eksportują swoje towary to: Lombardia, Emilia Romagna, Veneto, Piemonte i Toskania. **Natomiast regiony, które głównie importują towary to:** Lombardia, Veneto, Piemonte, Emilia-Romagna i Lazio.

Miasta, które głównie eksportują to: Mediolan, Turyn, Vicenza, Brescia, Bergamo; **natomiast importują:** Mediolan, Turyn, Rzym, Werona, Neapol.

Dynamika wartości eksportu jest zróżnicowana w poszczególnych sektorach: największy dodatni wpływ wynika ze wzrostu sprzedaży maszyn i urządzeń (+8,8%), samochodów (+20,8%) oraz żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (+5,8%), natomiast największy ujemny wpływ wynika ze spadku sprzedaży metali nieszlachetnych i wyrobów metalowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (-11,3%), koksu i rafinowanych produktów naftowych (-23,4%) oraz substancji i chemikaliów (-8,5%).

Pod względem geograficznym kraje, do których Włochy odnotowały największy wzrost eksportu w 2023 r., to: Chiny (+16,8%), kraje OPEC (+12,3%), Oceania i inne terytoria (+11,9%), Indie (+7,6%), Turcja (+6,4%), Bliski Wschód (+5,4%), kraje ASEAN (+5,3%), kraje Mercosuru (+4,7%), Stany Zjednoczone (+3,4%) i Rumunia (+2,8%). Spadek natomiast eksport do Rosji (-19,9%), Belgii (-15,7%), Wielkiej Brytanii (-4,3%), Niemiec (-3,6%), Austrii (-2,7%), Szwajcarii (-1,7%), Czech (-1,3%), Japonii (-0,4%) i Holandii (-0,3%).

Jeśli weźmiemy pod uwagę tylko grudzień, Włochy wyeksportowały towary o wartości 47,8 mld euro, co oznacza - w porównaniu z grudniem 2022 r. - spadek zarówno pod względem pieniężnym (-7,8% z -4,2% w listopadzie 2023 r.), jak i wolumenowym (-10,3%). Spadek wartości eksportu jest większy dla rynków UE (-8,8%) niż dla rynków spoza UE (-7%). Również w grudniu Włochy importowały towary o wartości 42,2 mld euro, co oznacza spadek zarówno pod względem wartości (-17,6%), jak i wolumenu (-5,3%). Spadek wartości był większy dla krajów spoza UE (-26,7%), niż dla krajów UE (-9,8%). Saldo handlowe w grudniu 2023 r. było dodatnie i wyniosło +5,6 mld euro (w porównaniu z +0,7 mld w grudniu 2022 r.). Deficyt energetyczny (-4,6 mld) znacznie zmniejszył się w porównaniu z grudniem 2022 r. (prawie -9 mld). Po odłączeniu komponentu energetycznego włoskie saldo handlowe wzrosło do +10,2 mld z +9,7 mld w grudniu 2022 r.

W porównaniu z listopadem 2023 r. odnotowano w grudniu 2023 r. wzrost wartości eksportu (+1,2%) i spadek importu (-1,9%).

Włochy eksportują przede wszystkim towary z branż motoryzacyjnej, maszynowej i metalowej, farmaceutycznej, chemicznej, odzieżowej i spożywczej. Struktura importu jest złożona przede wszystkim z branż motoryzacyjnej, farmaceutycznej, energetycznej (ropa naftowa i LPG).

Charakterystycznym elementem włoskiej gospodarki jest duża liczba pośredników w dystrybucji towarów, co prowadzi do zawyżenia cen wewnętrznych i spadku konkurencyjności Włoch na rynku światowym. Istotną rolę w gospodarce kraju odgrywają tradycyjne branże przemysłowe sektora firm małych i średnich, których

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

produkcja przenosi się do Azji oraz eksport towarów o niskiej wartości dodanej, ale wysokich cenach. Oba elementy powodują, że są one łatwiej zastępowalne przez tańsze wyroby z importu.

Według danych Włoskiej Agencji Handlu (*Italian Trade Agency*) Włochy są drugim największym eksporterem obuwniczym oraz wina na świecie. Zajmują także trzecie miejsce pod względem światowego eksportu jachtów i artykułów odzieżowych. Ponadto są czwartym eksporterem mebli na świecie.

Zgodnie z danymi włoskiego urzędu statystycznego ISTAT dotyczącymi eksportu za 2023 r. produkty rolno-spożywcze stanowią 10% całego eksportu IT. Dziesięć lat temu wartość eksportu w tym sektorze wynosiła 26 mld EUR, a obecnie jest to kwota 52 mld EUR, co oznacza, że w ciągu 10 lat sprzedaż za granicę żywności i wina Made in Italy podwoiła się.

Inwestycje:

Zgodnie z raportem Centrum Analiz Confindustrii nt. aktualnej sytuacji gospodarczej Włoch inwestycje pozostają wciąż słabe. Dynamika inwestycji w środki trwałe w 2023 r. zasadniczo utknęła w martwym punkcie w porównaniu do zadowalającego tempa z lat 2021-22. Największy spadek odnotowano w sektorze maszyn i urządzeń (-0,4% w II kwartale, -0,9% w III kwartale). W IV kw. warunki do inwestowania nieznacznie poprawiły się. W br. analitycy spodziewają się poprawy dynamiki inwestycji (głównie za sprawą środków w ramach KPO IT), co jest kluczowe dla krótko- i długoterminowego wzrostu gospodarczego;

Na pierwszą połowę roku spodziewana jest spłaszczona dynamika inwestycji, na drugą zaś prognozuje się umiarkowane odbicie, dzięki poprawie klimatu kredytowego i realizację KPO.

Wg UNCTAD (World Investment Report 2023) w 2022 roku skumulowana wartość inwestycji zagranicznych we Włoszech wyniosła 19 947 mln EUR (wzrost w porównaniu do 2021 r. kiedy to wyniosła -8 956 mln EUR), natomiast wartość włoskich inwestycji za granicą w 2022 r. wyniosła -1 874 mln EUR (spadek z 27 965 mln EUR w 2021 r.).

Zgodnie z raportem Obserwatorium Firm Zagranicznych największego stowarzyszenia włoskich przedsiębiorców Confindustria oraz Uniwersytetu Luiss w Rzymie, przygotowanego we współpracy z ISTAT, w 2021 r. we IT działało 17 641 firm zagranicznych, co stanowiło wzrost o 11,8 % w porównaniu z 2019 r. Były to w szczególności firmy działające w strategicznych sektorach, takich jak przemysł farmaceutyczny, przemysł motoryzacyjny, przemysł energetyczny, chemiczny, informatyczny i handel. Jednocześnie, w dziedzinie badań i rozwoju, w 2021 r. zagraniczne przedsiębiorstwa zainwestowały 5 mld EUR, czyli 23,4% więcej niż w roku poprzednim.

Rating wiarygodności kredytowej Włoch:

Agencja ratingowa Fitch pozostawiła na niezmiennym poziomie długoterminowy rating IDR (Long-Term Issuer Default Rating) banku Unicredit na poziomie „BBB+” (tj. o jeden poziom powyżej ratingu wiarygodności kredytowej Włoch). Perspektywa ratingu jest pozytywna. Fitch dokonał oceny ratingu po ogłoszeniu przez Unicredit dobrowolnej oferty publicznej wymiany w odniesieniu do wszystkich akcji zwykłych Banku BPM. W opinii analityków oferta przejęcia banku BPM nie zmienia profilu kredytowego Grupy w stopniu, który wpłynąłby na jej rating.

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Zdaniem analityków, proces konsolidacji budżetu będzie wolniejszy niż oczekiwano ze względu na rewizję rządowych celów odnośnie do relacji deficytu do PKB. Prognoza ujęta na kartach NADEF (zaktualizowany Dokument Programowy Gospodarki i Finansów) zakłada deficyt w 2023 r. na poziomie 5,5% PKB i, jak precyzuje Agencja, odzwierciedla dodatkowe 0,8% wydatków z tytułu tzw. superbonusu (tj. ulgi podatkowej na działania związane z restrukturyzacją budynków, odnawianiem fasad, podnoszeniem efektywności energetycznej i antysejsmicznej oraz eliminacją barier architektonicznych). Perspektywa stabilna odzwierciedla z jednej strony wolniejszą konsolidację fiskalną (częściowo z powodu wyższych odsetek od długu publicznego), z drugiej zaś uwzględnia znaczny bodziec gospodarczy, który mają zapewnić fundusze UE.

Agencja wskazuje, iż zadłużenie sektora finansów publicznych pozostanie na wysokim poziomie przez co IT pozostaną szczególnie wrażliwe na pogorszenie warunków finansowania. Konsolidacja fiskalna z uwagi na spowolnienie gospodarcze i rosnące koszty z tytułu spłaty odsetek (prognozowane na 4,2% PKB w 2024 r., dla porównania 3,6% PKB w 2021 r.) może być rozłożona na nieznacznie dłuższy czas.

W opinii analityków rating może zostać obniżony jeśli relacja długu do PKB nie wejdzie na niższą trajektorię i będzie znacząco odbiegać od założonych celów. S&P zauważa, że częściowe wdrożenie przez rząd zapowiadanych reform strukturalnych, w szczególności tych związanych z wypłatą funduszy w ramach KPO IT, stanowić będzie ryzyko dla wzrostu gospodarczego i konsolidacji finansów publicznych, a w konsekwencji może dodatkowo wyrzucić presję na obniżenie ratingu. Prognoza, według S&P, może ulec rewizji w górę w przypadku silniejszego niż oczekiwano wzrostu gospodarczego, który pośrednio wpłynąłby na spadek poziomu długu w relacji do PKB.

Agencja prognozuje poprawę dynamiki PKB IT do poziomu powyżej 1% PKB w 2025 r. po odnotowanym spowolnieniu w 2023 i 2024 r.

Agencja Moody's pozostawiła na niezmiennym poziomie rating wiarygodności kredytowej Włoch – Baa3 (tj. stopień powyżej tzw. poziomu śmieciowego). Jednocześnie zmieniła perspektywę ratingu z negatywnej na stabilną. Analitycy, w uzasadnieniu poprawy perspektywy oddalającej tym samym widmo obniżenia ratingu, który umieściłby Włochy w kategorii śmieciowej, tj. inwestycji spekulacyjnych zwrócili uwagę na 3 czynniki: 1) silną pozycję włoskich banków, 2) efekty implementacji projektów z KPO IT oraz 3) spadające koszty energii.

Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej:

Podstawowe znaczenie posiadają uregulowania Traktatu Akcesyjnego Polski do UE. Szereg kwestii związanych ze współpracą gospodarczą regulują bilateralne umowy międzyrządowe:

- *Umowa o współpracy gospodarczej między Polską a Włochami z 1984 r.*
- *Umowa w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania z 1985 r.*

Umowa w sprawie popierania i ochrony inwestycji (BIT) z Włochami z 1989 r. wygasła w dniu 9 stycznia 2013 r. na skutek wypowiedzenia przez stronę włoską. Inwestycje dokonane przed tym terminem były chronione do dnia 8 stycznia 2018 r. na mocy umowy.

Wymiana handlowa z Polską:

Włochy są jednym z ważniejszych partnerów handlowych Polski. W 2023 r. Włochy znalazły się na 5. pozycji (w 2022 r. była to 6. pozycja) w polskim eksporcie (za DE, CZ, FR, GB) i zajęły 3. miejsce (bez zmian w stosunku do 2022 r.) w polskim imporcie (za DE, CN).

Natomiast w 2023 r. Polska znalazła się na 7. pozycji (3,2% włoskiego eksportu) we włoskim eksporcie i na 9. miejscu we włoskim imporcie (2,7% włoskiego importu).

Wg danych GUS polsko-włoskie towarowe obroty handlowe w 2023 roku wyniosły 32 506,5 mln EUR, co oznacza spadek o 1,5% w stosunku do 2022 roku. Polski eksport wyniósł 15 966,3 mln EUR (+0,8% r/r), polski import 16 540,2 mln EUR (-5,6% r/r), a ujemne dla Polski saldo -573,9 mln EUR.

Wymianę handlową z Włochami charakteryzuje ujemny bilans handlowy, który stale maleje. Deficyt handlowy związany jest z wysokim importem polskiej branży samochodowej oraz artykułów konsumpcyjnych pochodzenia przemysłowego i leków.

Na rynek włoski eksportujemy głównie: maszyny i urządzenia mechaniczne i elektryczne i ich części (24,6% udziału w 2023 r.); pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe (18,6%); metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych (10%); tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły kauczukowe (9,7%); gotowe artykuły spożywcze, napoje bezalkoholowe, alkoholowe, tytoń i produkty oraz wyroby z nikotyną (7,5%); zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego (6,4%).

Z kolei z Włoch importujemy głównie: maszyny i urządzenia mechaniczne i elektryczne i ich części (25,5%); metale nieszlachetne i artykuły z metali nieszlachetnych (16%); produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych (9,9%); tworzywa sztuczne i artykuły z nich; kauczuk i artykuły z kauczuku (9,3%); gotowe artykuły spożywcze, napoje bezalkoholowe i alkoholowe, tytoń, produkty i wyroby z nikotyną (6,5%).

W odniesieniu do polskiego eksportu, 2023 r. pokazał największe wzrosty w eksporcie do Włoch takich towarów jak: tłuszcze i oleje zwierzęce, roślinne lub mikrobiologiczne oraz produkty ich rozkładu, gotowe tłuszcze jadalne, woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego – z 27,9 mln EUR w 2022 r. do 66,5 mln EUR w 2023 r. (+138,6% r/r); broń i amunicja, ich części i akcesoria – z 647 tyś EUR w 2022 r. do 1 mln EUR w 2023 r. (+59,23% r/r); pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe – z 2 233,7 mln EUR w 2022 r. do 2 976,5 mln EUR w 2023 r. (+33,3% r/r), przyrządy i aparatura optyczna, fotograficzna, kinematyczna, pomiarowa, kontrolna medyczna lub chirurgiczna; zegary i zegarki, instrumenty muzyczne i ich części i akcesoria – z 303,8 mln EUR w 2022 r. do 373,7 mln EUR w 2023 r. (+23% r/r).

Największe spadki w eksporcie do Włoch zanotowały: dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki – z 17,5 mln EUR w 2022 r. do 225 tyś EUR w 2023 r. (-98,72% r/r); produkty mineralne – ze 123 mln EUR w 2022 r. do 80,1 mln EUR w 2023 r. (-34,85% r/r); czy drewno i artykuły z drewna, węgiel drzewny; korek i artykuły z korka, wyroby ze słomy, esparato lub pozostałe materiały do wyplatania, wyroby koszykarskie i z wikliny – z 451,9 mln EUR w 2022 r. do 353,4 mln EUR w 2023 r. (-21,8% r/r).

Największe wzrosty w polskim imporcie z Włoch odnotowały: dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki – z 202 tyś EUR w 2022 r. do 1,1 mln EUR w 2023 r. (+458,4% r/r); zwierzęta żywe, produkty pochodzenia zwierzęcego – ze 150,5 mln EUR w 2022 r. do 186,6 mln EUR w 2023 r. (+24% r/r); czy tłuszcze i

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

oleje zwierzęce, roślinne lub mikrobiologiczne oraz produkty ich rozkładu, gotowe tłuszcze jadalne, woski pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego – z 84,2 mln EUR w 2022 r. do 97,9 mln EUR w 2023 r. (+16,3% r/r).

I-X 2024

	2019	2020	2021	2022	2023	Dynamika 2023 2022	I-X 2023	I-X 2024	Dynamika <u>I-X 2024</u> <u>I-X 2023</u>
Eksport	10 772	10 375	13 362	15844,0	15 966,3	100,8%	13 624,1	13 292,0	97,6%
Import	11 920	11 786	14 615	17151,3	16 540,2	96,4%	14 103,2	13 653,0	96,8%
Obroty	22 692	22 161	27 977	32995,3	32 506,5	98,5%	27 727,3	26 945,0	97,2%
Saldo	-1 148	-1 411	-1 253	-1307,3	-573,9	x	-479,1	-361,0	x

Wg wstępnych danych GUS w okresie styczeń–październik 2024 r. polsko-włoskie towarowe obroty handlowe wyniosły 26 945,0 mln EUR, co oznacza spadek o 2,8% w stosunku do analogicznego okresu 2023 roku. Polski eksport wyniósł 13 292,0 mln EUR (-2,4% r/r), polski import 13 653,0 mln EUR (-3,2% r/r), a ujemne dla Polski saldo 361 mln EUR.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Włoch w Polsce i Polski we Włoszech:

Polskie inwestycje we Włoszech

Notujemy tendencje zwykłą w inwestycjach polskiego kapitału we Włoszech, gdzie wg danych NBP wartość skumulowana z tytułu polskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych na koniec 2022 roku we Włoszech wyniosła 161,9 mln EUR, kiedy w 2021 roku wyniosły 18,3 mln EUR.

W 2022 r. polskie firmy zainwestowały we Włoszech niespełna 39 mln EUR, co stanowiło 0,6% wszystkich inwestycji ulokowanych ogółem przez Polskę w tym roku za granicą (6 mld EUR).

Na koniec 2022 r. we Włoszech znajdowało się 128 jednostek zagranicznych należące do podmiotów z siedzibą w Polsce miało swoją siedzibę we Włoszech, co stanowiło 2,8% wszystkich jednostek zagranicznych, jakie posiadają polskie firmy. 56 jednostek posiadało 100% udział podmiotu z siedzibą w Polsce (1,8% udziału wszystkich jednostek ze 100% udziałów w Polsce).

Polskie firmy inwestują na rynku włoskim głównie w sektorze motoryzacji, budownictwie, handlu, transporcie i przemyśle chemicznym. Spośród polskich firm we Włoszech inwestują m.in. **PKP Pol-Rail** - transport, czy **Comarch** – IT.

Invitalia, włoska agencja ds. promocji inwestycji, na przestrzeni ostatnich lat odnotowała 9 istotnych kapitałowo polskich inwestycji we Włoszech. Do głównych inwestorów należą: **Boryszew** – producent komponentów dla sektora motoryzacyjnego i materiałów chemicznych, **Bioton** - biotechnologia, **Polimex-Mostostal Siedlce** – budowlane, **Impexmetal** – przemysł metalowy, **Est Cargo Trans** – transport, **Arctic Paper**

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

– producent papieru, **Solaris** – producent autobusów oraz PKP. Wiele firm umacnia swoją obecność poprzez ustrukturyzowany eksport wsparty reklamą i działaniami promocyjnymi, m.in. **Oknoplast**, **Drutex** – firmy budowlane. Ponadto działają punkty dystrybucji polskich wyrobów **Facro** i showroomy **Numo Yachts**, a także takie firmy jak **Pepco**, **Reserved** – handel, czy **Sidly** – producent sprzętu medycznego. Warto zwrócić uwagę na działanie spółki z sektora kosmetycznego **FM group**, która posiada siedzibę na północy kraju oraz na firmy budowlane **Selena** – chemia budowlana i **Wa-Bis** – akcesoria do budowy dachów, które posiadają we Włoszech swoje przedstawicielstwa. Ponadto firma **Solaris** dostarczyła dotychczas do Włoch ponad 800 autobusów miejskich.

Włoskie inwestycje w Polsce

Włochy są kluczowym inwestorem w Polsce, NBP szacuje, że skumulowana wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych ulokowanych w Polsce przez firmy z Włoch wyniosła 6,2 mld EUR na koniec 2022 r., co odpowiadało 2,5% łącznej wartości kapitału zagranicznego w Polsce (251,6 mld EUR).

W samym 2022 r. inwestorzy z tego państwa ulokowali w Polsce inwestycje o wartości 618,9 mln EUR, co stanowiło 2,1% wszystkich BIZ ulokowanych w Polsce tym roku. Dla porównania w 2021 r. napływ BIZ wyniósł 483,8 mln EUR (2%), podczas gdy w 2020 r. było to 182,4 mln EUR (1,4% wszystkich BIZ).

	IT BIZ w PL 2022 r.	Stan IT BIZ w PL w 2022 r. (skumulowane)	PL BIZ w IT 2022 r.	Stan PL BIZ w IT w 2022 r. (skumulowane)
Wartość BIZ	618,9 mln EUR	6,2 mld EUR	39 mln EUR	162 mln EUR
Udział w łącznej wartości BIZ	2,1%	2,5%	0,6%	0,6%

W 2022 roku **funkcjonowało w Polsce 1 111 podmiotów z udziałem włoskiego kapitału**. (spadek w porównaniu z rokiem 2021 kiedy zanotowano 1 194 podmiotów). Większość (592) to firmy zatrudniające do 9 osób. Wartość zagranicznych inwestycji tych firm, liczona według GUS, wyniosła ponad 5,76 mld PLN, co stanowiło 2,5% kapitału zagranicznego ogółem. Kapitał zagraniczny 214 przedsiębiorstw w 2022 r. przekraczał 1 mln USD.

W podziale według sekcji PKD, zdecydowana większość inwestycji z Włoch w Polsce jest zlokalizowana **w przetwórstwie przemysłowym** (4,22 mld PLN, co stanowiło 73,24% ogólnych inwestycji IT w PL – spadek w porównaniu z 77,6% w 2021 roku), **następnie w handlu i naprawach pojazdów samochodowych** (529,1 mln PLN, co stanowiło 9,18% ogólnych inwestycji IT w PL – wzrost w porównaniu z 8,3% w 2021 rokiem) **oraz budownictwie** (320,1 mln PLN, co stanowiło 6% ogólnych inwestycji IT w PL – wzrost w porównaniu z 4,1% w 2021 roku). **Największy kapitał zagraniczny był w województwie śląskim (2,55 mld PLN) oraz województwie mazowieckim (1,15 mln PLN).**

Włoscy przedsiębiorcy inwestują głównie w działalność produkcyjną w sektorach: samochodowym, AGD, papierniczym, spożywczym, chemicznym i budowlanym. Wśród włoskich inwestorów wyróżnić można między innymi takie przedsiębiorstwa jak: **Augusta Westland** – producent śmigłowców, **Bacardi-Martini BV** – producent wyrobów alkoholowych, **Stellantis** – fuzja Fiat Chrysler Automobiles z Groupe PSA w dniu 21

stycznia 2021 r. – producent samochodów, **Brembo Poland Manufacturing** – producent systemów hamulcowych, **Ferrero** – firma działająca w branży spożywczej, **Indesit** – producent sprzętu AGD, **Mapei** – producent klejów i produktów chemicznych dla budownictwa, **Marcegaglia** – firma zajmująca się produkcją i sprzedażą artykułów metalowych, przeznaczonych do celów budowlanych, **Indesit** – producent sprzętu AGD, **FCA POLAND** - branża motoryzacyjna, **Bitron Poland** – produkcja wyrobów elektromechanicznych, **Sapa Polska** – części do produkcji samochodów osobowych, **Cromodora Wheels** – produkcja kół samochodowych.

	IT firmy zarejestrowane w PL 2022 r.	PL firmy posiadające swoją siedzibę w IT w 2022 r.	PL firmy posiadające swoją siedzibę w IT ze 100 % udziału w 2022 r.
Liczba firm	1111	128	56
Udział	b.d.	2,8%	1,8%

Proponowane obszary współpracy:

1. Sektor lotniczy i kosmiczny

Polsko-włoska współpraca w branży aerokosmicznej koncentruje się na strategii bezpieczeństwa w przestrzeni kosmicznej. Włochy chcą rozwijać tę branżę głównie poprzez współpracę międzynarodową, przede wszystkim z partnerami strategicznymi dla Włoch. Współpraca w przemyśle aerokosmicznym stwarza możliwości rozwoju innowacyjnego, szczególnie w takiej dziedzinie jak robotyka.

2. Przemysł farmaceutyczny i usługi medyczne

Starzejące się społeczeństwo i niski przyrost naturalny powodują wzrost popytu na specjalistyczne usługi medyczne i leki przy jednoczesnym zwiększeniu środków finansowych i programów na rozwój sektora. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba pracowników wzrosła o 12%, z 67 000 pracowników w branży farmaceutycznej (90% z nich to absolwenci lub posiadacze dyplomów).

3. Zielone technologie

Decyzja rządu o zwiększeniu inwestycji od 2023 roku na transformację ekologiczną rodzi nowe możliwości.

Włochy są piątym najbardziej konkurencyjnym krajem w Europie pod względem zielonych technologii. Istnieją cztery makrosektory, w których włoskie innowacje związane z zielonymi technologiami są najbardziej skoncentrowane: redukcja emisji w sektorze energetycznym, łagodzenie zmian klimatu w sektorze transportu, budownictwo oraz produkcja towarów. Bardziej szczegółowo, innowacje w sektorze energetycznym dotyczą odnawialnych źródeł energii (z 18,8% zgłoszonych patentów) i zielonych technologii, które mogą potencjalnie wpłynąć na ograniczenie emisji.

4. Transformacja cyfrowa i technologiczna

Włochy zapowiadają nowy cykl dla gospodarki cyfrowej: w 2022 r. rynek wzrósł o 2,4%, osiągając łączną wartość 77,1 mld EUR, a w nadchodzących latach spodziewany jest jeszcze bardziej

przełomowy wpływ technologii cyfrowych, co spowoduje wzrost rynku cyfrowego na wyższe poziomy. Tymczasem w 2023 r. wzrost wyniesie 3,1%, a w 2024 r. rynek wzrośnie o 4,3%, powracając do wyższych stóp wzrostu niż cała gospodarka.

Trend wzrostu inwestycji cyfrowych włoskich MŚP pozostaje wolniejszy niż w przypadku dużych firm. W 2022 r. nastąpił wzrost o 2,5% dla małych przedsiębiorstw, 4,1% dla średnich przedsiębiorstw i 5,9% dla dużych, potwierdzając korelację między wielkością firmy a wydatkami na cyfryzację: im większy wzrost wielkości kontekstu organizacyjnego, tym większe wydatki przeznaczone na cyfryzację.

5. Przemysł rolno-spożywczy

Włoski sektor rolno-spożywczy stawia na jakość i działania zgodne z ochroną środowiska. Włochy są bezwzględny europejskim liderem w zakresie certyfikowanych produktów spożywczych uznanych przez UE – kilkaset produktów żywnościowych zarejestrowanych jako chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne oraz gwarantowane tradycyjnie specjalności oraz ponad 500 win z certyfikatami DOC/DOCG. Wartość rynkowa włoskich produktów z oznaczeniami geograficznymi wynosi 15,2 mld euro i stanowi 18% całego rynku żywności we Włoszech. Sektor tych produktów reprezentowany jest przez 197 347 podmiotów (producentów, przetwórców). Najwięcej certyfikowanych produktów zarejestrowanych jest w następujących kategoriach: owoce, warzywa oraz zboża (112); sery (53); oliwa z oliwek pierwszego tłoczenia (46) oraz przetwory mięsne. Regiony Emilii Romanii oraz Wenecji Euganejskiej są liderami, jeśli chodzi o ilość zarejestrowanych produktów ChNP i ChOG. Wobec spadku o 6,5% włoskiej produkcji rolno-spożywczej, tradycyjnie dużego eksportu na rynek włoski mięsa wołowego (w 2019 r. było to 2,9% polskiego eksportu do Włoch ogółem) i dobrej jakości polskich produktów spożywczych Polska mogłaby zwiększyć swój eksport produktów rolno-spożywczych do Włoch.

Dostęp do rynku:

Wraz z członkostwem Polski w UE zostały usunięte wszelkie ograniczenia ilościowe i pozataryfowe w obrocie handlowym z Włochami. Warunki dostępu dla polskich towarów i usług wynikające z włoskich przepisów są jednakowe dla wszystkich eksporterów i przedsiębiorców z państw członkowskich UE. W 2006 r. Włochy zniosły okres przejściowy w zakresie swobodnego przepływu pracowników i tym samym otworzyły rynek krajowy dla pracowników z nowych państw członkowskich (rozszerzenie UE z 2004 r.).

Do głównych barier w dostępie do włoskiego rynku należą:

- **wysoki poziom skomplikowania włoskiego prawa i nieprzejrzystość procedur administracyjnych;** istnienie **przepisów lokalnych** wynikających z regionalności Włoch; znikoma dostępność informacji w Internecie (włoscy przedsiębiorcy, nawet prowadzący jednoosobowe firmy, często korzystają z usług doradców finansowych i handlowych);
- **szereg obostrzeń administracyjno-prawnych przy delegowaniu pracowników** (w szczególności obowiązek wyznaczenia osoby do kontaktów i uprawnionej do reprezentacji podmiotu w obrębie kontaktów z partnerami społecznymi, posiadającej domicyl we Włoszech, oficer łącznikowy, przedstawiciel prawny i podatkowy);

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

- tzw. „**przymus adwokacki**” we wszystkich – poza małymi wyjątkami (niektóre sprawy do 5 000 EUR przed sędzią pokoju) – postępowaniach cywilnych i karnych, jak również w postępowaniu egzekucyjnym;
- **rozbudowany system zrzeczeń przedsiębiorców i związków zawodowych;**
- **wydłużone terminy płatności;**
- **rozproszony system dystrybucji artykułów spożywczych**, oparty w znacznym stopniu na małych, lokalnych, rodzinnych sklepach;
- **etykietowane produktów** – w przypadku kosmetyków wymagane są etykiety w j. włoskim, „historyczny znak towarowy interesu narodowego” dla produktów wytworzonych przez firmy działające od co najmniej 50 lat, zakaz rejestracji przez zagraniczne firmy znaków towarowych o nazwach włoskobrzmiących, gwarancja *Made in Italy* wydawana dla towarów wytworzonych w 100% we Włoszech i w całości z włoskich komponentów.

Dane kontaktowe:

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Włoskiej

adres: Via P.P. Rubens, 20, 00197 Rzym
nr tel: +39 06 36204200 / fax: +39 06 3217895
e-mail: rzym.amb.sekretariat@msz.gov.pl
strona internetowa: www.rzym.msz.gov.pl

Ambasada Republiki Włoskiej w RP

adres: pl. Dąbrowskiego 6, 00-055 Warszawa
nr tel: +48 22 826 34 71 / fax: +48 22 827 18 21
e-mail: ambasciata.varsavia@esteri.it

Zagraniczne Biuro Handlowe w Mediolanie

adres: via Broletto 46, 20121 Milan
strona internetowa : https://www.paih.gov.pl/kontakt/formularz_kontaktowy/

Polsko-Włoska Izba Gospodarcza

adres: H. Wolińskiego 17/LU2, 20-491 Lublin
nr tel.: +48 608 375 275, +48 516 032 100
e-mail: info@pwig.eu
strona internetowa: <https://pwig.eu/>

Opracowanie:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Rozwoju i Technologii
Grudzień 2024 r.